Barbara

Kategorik tasımda "Barbara"

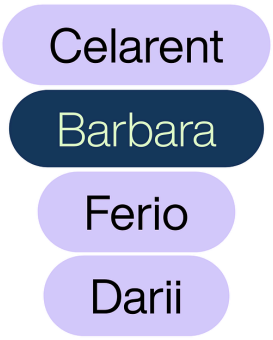

Barbara, Celarent, Darii ve Ferio

Kategorik tasımın en ünlü ve klasik örneğidir. Tüm tasımların geçerliliğini kontrol etmek için bir standart veya "prototip" olarak kabul edilir.

A-A-A formunda ve birinci şekilde (orta terimin büyük öncülde özne, küçük öncülde yüklem olduğu) bulunur.

Orta Çağ skolastik mantıkçıları, her bir tasım formuna hatırlamayı kolaylaştırmak için isimler vermişlerdi. İsimlerin ünlüleri (a, e, i, o) tasımın hangi tür önermelerden oluştuğunu gösterir. Barbara üç A önermeden oluştuğu için, adının üç ünlüsü "a" harfidir.

Formu ve şekli

Birinci şekil. Yani orta terim (M), büyük öncülde özne, küçük öncülde yüklem konumundadır.

Fomu A-A-A. Yani büyük öncül, küçük öncül ve sonuç, hepsi evrensel olumludur (A).

Genel formülü

Tüm M'ler P'dir.
Tüm S'ler M'dir.
O halde, tüm S'ler P'dir.

- Büyük Terim (P): Sonuç önermesinin yüklemi.
- Küçük Terim (S): Sonuç önermesinin öznesi.
- Orta Terim (M): Her iki öncülde de geçen, sonuçta yer almayan terim.

Örnek

1. Büyük Öncül (A): Tüm insanlar (M) ölümlüdür (P). (Tüm M'ler P'dir.)
2. Küçük Öncül (A): Tüm Yunanlılar (S) insandır (M). (Tüm S'ler M'dir.)
3. Sonuç (A): O halde, tüm Yunanlılar (S) ölümlüdür (P). (O halde, tüm S'ler P'dir.)

Geçerlilik koşulları

1. Orta terim en az bir öncülde dağıtılmış olmalıdır. **Barbara'da orta terim (M), büyük öncülün öznesi olarak dağıtılmıştır.**
2. Sonuçta dağıtılmış olan bir terim, öncüllerde de dağıtılmış olmalıdır. **Barbara'nın sonucu "tüm S'ler P'dir" önermesidir. Burada S (küçük terim) dağıtılmıştır. Küçük öncülde de S, özne olarak dağıtılmıştır.**
3. İki olumsuz öncülden sonuç çıkmaz. **Barbara'da iki öncül de olumludur.**
4. İki tikel öncülden sonuç çıkmaz. **Barbara'da iki öncül de tümeldir.**

Kategorik tasımın geçerlilik kurallarını sağlıyor.

Modern mantık gösterimi ve Venn diyagramı

- Büyük Öncül: $\forall x\,(M(x) \rightarrow P(x))$ [M olan her şey P'dir]
- Küçük Öncül: $\forall x\,(S(x) \rightarrow M(x))$ [S olan her şey M'dir]
- Sonuç: $\forall x\,(S(x) \rightarrow P(x))$ [S olan her şey P'dir]

Venn diyagramıyla gösterildiğinde:

1. “Tüm M’ler P’dir” diyerek, M’nin içinde olup da P’nin dışında kalan bölgeyi (M ve P-değil) karalarız.
2. “Tüm S’ler M’dir” diyerek, S’nin içinde olup da M’nin dışında kalan bölgeyi (S ve M-değil) karalarız.
3. S dairesinin tamamının, P dairesinin içinde kaldığını görürüz. Bu da “Tüm S’ler P’dir” sonucunun zorunlu olarak doğru olduğunu gösterir.

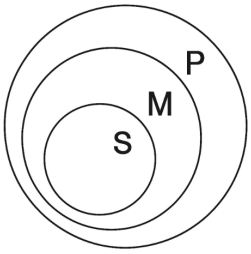

Kategorik tasımda ”Barbara”.